

สถานะกำลังซื้อของผู้บริโภคในรัสเซีย

ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันวิจัยทางสังคม RANEP ได้ทำการสำรวจสถานะความเป็นอยู่ทางสังคมของประชากรรัสเซีย พบว่าประชากรเกือบทั้งหมดล้วนตกอยู่ในภาวะที่ถูกบังคับให้มีการใช้จ่ายอย่างประหยัด โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มย่อย ดังนี้

- 1) กลุ่มอยู่อย่างสะดวกสบาย
- 2) กลุ่มที่มีโอกาสเปลี่ยนแปลงสถานะ
- 3) กลุ่มมีความเสี่ยง
- 4) กลุ่มยากจน

สัดส่วนร้อยละ 22 ตกอยู่ในกลุ่มยากจน โดยพวกเขาไม่มีรายได้เพียงพอซื้ออาหารเท่าที่จำเป็นสำหรับประทังชีวิตเท่านั้น และบางรายมีทางเลือกเพียงแค่สองทางว่าจะเลือกซื้ออาหารชั้นต่ำสุด (เช่น มะเขือเทศ แครอท ขนมห้าง) หรือจะเลือกซื้อยาสามัญที่มีราคาต่ำที่สุด

ร้อยละ 35.6 อยู่ในโซนของผู้มีความเสี่ยง โดยที่รายได้ในปัจจุบันเพียงพอสำหรับอาหารและเครื่องนุ่งห่มระดับพื้นฐาน หากต้องการซื้อสินค้าคงทน (เช่น เฟอร์นิเจอร์ คอมพิวเตอร์ ตู้เย็น หรือ โทรศัพท์มือถือ) ก็จะเป็นภาระอันใหญ่หลวง ดังนั้นทางเลือกจึงมีไม่มากเพราะต้องกันเงินไว้เพื่อซื้ออาหารก่อนหรือไม่ก็ต้องไปกู้ยืมเงินมา

ส่วนกลุ่มที่มีโอกาสเปลี่ยนแปลงสถานะมีสัดส่วนร้อยละ 14.1 ซึ่งกลุ่มนี้ถือว่ามีความไม่แน่นอนมากที่สุดโดยคือยากที่จะประเมินได้ว่าสถานะการเงินในปีต่อไปจะเป็นอย่างไร บางคนคิดว่าในปีนี้น่าจะไม่พร้อมที่จะซื้อสินค้าคงทนแต่ก็คาดหวังว่าจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ขณะที่บางคนกลับรู้สึกว่ามีกำลังจะซื้อสินค้าคงทนได้แต่ก็เกรงว่าสถานะทางการเงินในปีหน้าจะแยกลง

มีเพียงร้อยละ 28.3 ของประชากรในรัสเซียที่จัดอยู่ในระดับสะดวกสบาย พวกเขาสามารถตัดสินใจซื้อสินค้าคงทนทั้งหลายได้และไม่มีความกังวลเรื่องมาตรฐานการครองชีพจะลดลงหรือไม่ในอนาคตอันใกล้

รายได้ที่แท้จริงของประชากรในเดือนสิงหาคมและกันยายนที่ผ่านมาปรับตัวลดลงร้อยละ 0.9 และ 2.5 ตามลำดับเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปีที่ผ่านมา แต่ในเดือนตุลาคมพบว่าเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 1.4

ในไตรมาสที่สามปีนี้ ระดับรายได้ประชากร ไม่ว่าจะเป็ค่าจ้างหรือเงินตอบแทนวันหยุดเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.72 และ 0.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว

ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2560 จำนวนประชากรที่อยู่ในเกณฑ์ยากจนมีจำนวน 19.3 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.2 พอมาถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 ประธานาธิบดีสั่งให้รัฐบาลลดจำนวนผู้ยากจนลงให้ได้ 2 เท่าตัวภายในปี พ.ศ. 2567 แต่นาง Tatyana Golikova รองนายกรัฐมนตรีแถลงว่าด้วยมาตรการในปัจจุบันยังมองไม่เห็นความเป็นไปได้ที่จะลดจำนวนผู้ยากจนลงได้สักครึ่งหนึ่ง ดังนั้นผู้รับผิดชอบด้านสังคมของรัฐบาลจะออกมาตรการเพิ่มเติมใหม่ๆ ออกมาสนับสนุนในปีหน้า

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ต้องยอมรับว่าความรู้สึกของคนทั่วไปและสถานการณ์เศรษฐกิจมหภาคปรับตัวดีขึ้นขณะที่สัดส่วนของผู้ที่ไม่มีความกังวลว่าผลกระทบที่ไม่ดีจากภายนอกจะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่กลับเพิ่มขึ้น

โดยจำนวนผู้ที่รู้สึกได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 ลดลงร้อยละ 4.5 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในปี พ.ศ. 2558 และมีผู้ที่คิดว่าตนเองไม่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.2

ถึงแม้ว่าจะมีจำนวนผู้บริโภครู้สึกดีขึ้นแล้วก็ตามกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันเมื่อเทียบกับช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรงเมื่อปี พ.ศ. 2558 – 2559 ที่ประชาชนทุกระดับต้องรัดเข็มขัดกันอย่างเต็มที่ โดยผู้บริโภคต้องพยายามก้าวผ่านความรู้สึกที่เลวร้ายเชิงจิตวิทยาในช่วงที่เลวร้าย อย่างไรก็ตามความต้องการของผู้บริโภคก็ฟื้นคืนมาได้เพียงบางส่วนเท่านั้นเพราะคนส่วนใหญ่ยังคงอ่อนไหวกับระดับราคาสินค้าและบริการ ส่วนพฤติกรรมผู้บริโภคในระดับและคุณภาพของชีวิตก็ยังห่างไกลจากเดิมในช่วงก่อนเกิดเศรษฐกิจถดถอย โดยที่ยังมองไม่ออกว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกผ่อนคลายได้ดังเดิมเมื่อใด

การปรับตัวไปสู่ความเป็นจริงของโลกเศรษฐกิจยุคใหม่จำเป็นต้องทำการฟื้นฟูรากฐานเดิมๆ ทั้งหมด ผลพวงจากความมั่นคงในชีวิตรายบุคคลและภายในครอบครัวที่ลดลงที่ผ่านมาทำให้เกิดการกักขังขึ้นมากเป็นประวัติศาสตร์ สัดส่วนของเงินสดการออมจากเงินรายได้ในช่วงเดือนมกราคม - กันยายน พ.ศ. 2560 มีเพียงร้อยละ 4.2 ซึ่งถือว่าเป็นระดับต่ำที่สุดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมาเนื่องจากต้องนำเงินส่วนหนึ่งไปชำระหนี้เงินกู้มากกว่าหนึ่งในห้าของประชากร (ร้อยละ 21.7) ประสบปัญหาความยากลำบากในการใช้คืนเงินกู้หรือไม่ก็มีความวิตกกังวลกับความไม่แน่นอนในอนาคตอันใกล้

ถึงแม้ว่าผู้บริโภคจะมีกำลังที่จะใช้จ่ายเพื่อบริการที่จำเป็น (เข้าเรียนมหาวิทยาลัยหรือการบำบัดรักษาโรคที่จำเป็น) แต่ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจ่ายค่าฝึกอบรมการศึกษาเพิ่มเติม การตรวจสุขภาพ และการพักผ่อนได้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยพัฒนาทรัพยากร การเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร และการก้าวไปให้ถึงมาตรฐาน

การใช้ชีวิตตามที่ต้องการ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าคนส่วนใหญ่แม้แต่ผู้ที่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความสะดวกสบายก็ยังก้าวไปไม่ถึง

ที่มา: *Poor Consumer: How Many Russians Live in Austerity Mode*, www.rbc.ru, 21 November 2018

ถึงแม้จะดูว่ารัสเซียเป็นประเทศมหาอำนาจทางการเมืองและการทหารของโลกประเทศหนึ่ง แต่ในแง่ของเศรษฐกิจแล้วยังห่างไกลจากประเทศพัฒนาแล้ว ไม่ว่าจะสหรัฐอเมริกา ประเทศในยุโรปตะวันตก ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีรายได้ไม่มากนัก และยิ่งมาเจอกับภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรงในช่วงปี พ.ศ. 2558 – 2559 จนผู้บริโภคต้องเก็บหอมรอมริบไว้เพื่อสิ่งจำเป็นในชีวิตเท่านั้น แม้ในปัจจุบันสถานการณ์ทางเศรษฐกิจจะเริ่มฟื้นตัวแล้วก็ตามแต่ผู้บริโภคก็มีอาการเสียดกับสินค้าราคาถูกในช่วงที่ผ่านมาและรู้สึกอ่อนไหวกับระดับราคาสินค้า

สำหรับสินค้าของไทยที่ถูกส่งมาจำหน่ายในตลาดรัสเซีย ควรพิจารณาเจาะกลุ่มผู้บริโภคเหนือกว่าระดับล่างหรือระดับกลางๆ ขึ้นไป เนื่องจากหากคิดจะแข่งขันกับกลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่ที่อยู่ในระดับล่างแล้วมีความเสียเปรียบในเรื่องต้นทุนค่าขนส่งเมื่อเทียบกับสินค้าจากจีนที่มีพรมแดนติดกันกับรัสเซียซึ่งมีเส้นทางขนส่งระหว่างกันสะดวก หรือแม้แต่เวียดนามที่ได้รับสิทธิประโยชน์จากข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับกลุ่มประเทศสหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย (รัสเซีย คาซัคสถาน เบลารุส อาร์เมเนีย และคีร์กีซสถาน) เหนือกว่าไทย

อย่างไรก็ตาม จุดแข็งของไทยคือมีนักท่องเที่ยวชาวรัสเซียเดินทางมาเยือนไทยกว่าปีละ 1 ล้านคน ซึ่งมีความชื่นชอบประเทศไทยมากเป็นพิเศษและมีโอกาสได้สัมผัสและทดลองใช้สินค้าไทยหรือรับประทานอาหารไทยนานาชนิดจนคุ้นเคย อีกทั้งมีความเชื่อมั่นในคุณภาพสินค้าไทย ดังนั้น คำว่า “ไทยแลนด์” สามารถนำมาใช้เป็นจุดขายได้

